

Kapittel 8

Foreldrenes deltakelse i medisinerings av barn på sykehus

Foreldre til barn på sykehus skal gis anledning til å medvirke i den grad det er praktisk mulig og medisinsk forsvarlig. En ledesnor er at foreldrene kan utføre de samme oppgavene som de gjør hjemme. De skal ikke tillegges ansvar og oppgaver som etter sin art bør utføres av helsepersonell. Det bør ikke overlates til foreldrene å utføre ting som oppleves skremmende eller smertefullt for barnet, og det understrekes at deres bidrag er kun et supplement og ikke en erstatning for personalets innsats” (1). Foreldrene må når som helst kunne fritas for oppgavene.

Foreldrenes deltakelse i medisineringsen bestemmes ut fra hva som er medisinsk forsvarlig, best for barnet og behov for opplæring i medisinerings som skal fortsette etter sykehusoppholdet. Ansvarsfordeling mellom foreldre og sykepleier må avklares når foreldrene deltar i medisineringsen.

Legen skal informere barn og foreldrene om behandlingsopplegget, virkning og bivirkninger av de legemidler barnet skal bruke. Lege avgjør hva som er medisinsk forsvarlig å overlate til foreldrene under sykehusoppholdet. Til grunn skal ligge vurdering av forsvarlighet på samme måte som når legen benytter annet helsepersonell som medhjelpere, det vil si ”ut fra oppgavens art, personellens (foreldrenes) kvalifikasjoner og den oppfølging som gis” (2). Ved vurdering av oppgavens art bør det tas hensyn til sykdommens alvorlighetsgrad og legemidlets virkning. Lege avgjør sammen med foreldre og sykepleiere/barnepleiere hva som er best for barnet.

Legen har ansvar for at pasient og foreldre har nødvendig kunnskap om legemidlene til at de brukes riktig når behandlingen skal fortsette etter sykehusoppholdet. Vanligvis delegeres opplæring i administrasjon og håndtering av legemidlene til sykepleier, og eventuelt til farmasøyt.

Aktuelle situasjoner

Foreldres deltakelse er aktuelt i følgende situasjoner:

- 1) ved medisinerings som begrenses til sykehusoppholdet
- 2) ved medisinerings som skal fortsette etter sykehusoppholdet
 - a) av legemidler barnet allerede bruker
 - b) av nye legemidler

1) Medisinerings som begrenses til sykehusoppholdet

”Det bør ikke overlates til foreldrene å utføre ting som oppleves skremmende eller smertefullt for barnet. Foreldre skal ikke tillegges ansvar og oppgaver som etter sin art bør utføres av helsepersonell, men gis anledning til å medvirke i behandlingen i den grad det er praktisk mulig og medisinsk forsvarlig. Det understrekes at deres bidrag er kun et supplement og ikke en erstatning for personalets innsats” (1). Foreldrene må når som helst kunne fritas for oppgavene.

Foreldrenes deltakelse bør begrenses til å gi legemidler som sykepleier har gjort i stand (Eks: antibiotika).

Foreldrenes deltakelse i medisinerings av barn på sykehus

2 a) Medisinering av legemidler som barnet allerede bruker og som skal fortsette etter sykehusoppholdet

Foreldre som ønsker det, gis anledning til å medvirke i den grad det er praktisk mulig og medisinsk forsvarlig. En ledesnor er at foreldrene kan utføre de samme oppgavene som de gjør hjemme, f. eks gi inhalasjoner eller sette insulin. Deres bidrag er kun et supplement og ikke en erstatning for personalets innsats (1). Foreldrene må når som helst kunne fritas for oppgavene.

Foreldrenes deltakelse bør begrenses til å gi legemidler som sykepleier har gjort i stand. (Eks: antiepileptika, parenteral ernæring).

Foreldrenes deltakelse i medisinerings gir personalet anledning til å se om foreldrene ivaretar oppgavene på en tilfredsstillende måte, slik at feil kan rettes og undervisning tilbys.

2b) Medisinering av nye legemidler som barnet skal bruke etter sykehusoppholdet

Lege skal informere foreldrene om behandlingsopplegget, det vil si virkning og bivirkninger av de legemidler barnet skal bruke og observasjon av effekt. De skal sammen avklare behovet for opplæring og hvordan den best kan gjennomføres. Opplæring legges opp sammen med pleiepersonalet, og foreldrenes deltakelse i tillaging og administrasjon av legemidlene vil være en viktig del av opplæringen. Ved avansert behandling bør opplæringen følge en fast plan eller opplæringsprogram.

Foreldrenes deltakelse i medisinerings gir personalet anledning til å se om foreldrene ivaretar oppgavene på en tilfredsstillende måte som en kontroll på opplæringen (Eks: vitaminer til premature, parenteral antibiotikabehandling).

Ansvarsfordeling mellom foreldre og sykepleier

Selv om foreldrene deltar i både tillaging og administrasjon av legemidler, har sykepleier ansvaret for at barnet får riktig dose til riktig tid og dokumenterer utdelingen i kurve på vanlig måte. Sykepleier har ansvar for å dokumentere at barnet har tatt medisinen, og må forvisse seg om dette når hun ikke selv er tilstede (3).

Legemidler skal ikke oppbevares på pasientrom. Istandgjorte doser bør kun oppbevares kort tid, for eksempel hvis barnet sover og foreldrene er tilstede. Alle andre istandgjorte doser tas tilbake til medisinrommet hvis barnet ikke kan ta dem.

Bare i spesielle tilfeller skal pasientens egen medisin brukes i sykehus; for eksempel preparater på godkjenningsfritak, pasientbundne legemidler som insulinpenn og spesiallagete blandinger av parenteral ernæring. I alle tilfeller skal legemidlene oppbevares forsvarlig, det vil si på medisinrom eller i medisinskapp.

Kommentarer

Når barnet får avansert behandling hjemme, for eksempel parenteral ernæring, kan foreldre bli frustrerte over forskjellig teknikk hos sykepleiere på sykehus. Dette er en utfordring i kommunikasjon mellom foreldre og sykepleiere. Det er viktig at foreldrene får utføre oppgavene når barnet er innlagt hvis de ønsker det, og at sykepleiere etterkommer foreldrenes ønsker så langt det anses forsvarlig. Samtidig har sykepleierne et ansvar for å observere om

Foreldrenes deltakelse i medisinerings av barn på sykehus

foreldrene ivaretar oppgavene forsvarlig og avdekke eventuelt behov for ekstra opplæring. Man kan tenke seg situasjoner der foreldre som ikke utfører oppgavene tilfredsstillende møter spesialsykepleiere med lang erfaring og god teknikk, og det motsatte tilfelle der foreldrene er godt kvalifisert og møter sykepleiere som har begrenset erfaring f.eks. i stell av sentralt venekateter. I siste tilfelle går det vanligvis bra hvis sykepleierne er ydmyke til oppgavene og villige til å lytte til foreldrene.

Referanser:

1. Forskrift om barns opphold på helseinstitusjon, 1.12.2000, nr. 1217
2. Lov om helsepersonell m.v., 2. juli 1999, nr.64.
3. Forskrifter av 6. september 1968 om legemiddelforsyning m.v. ved sykehus og andre helseinstitusjoner